

Ontmoetingscentrum voor mensen met beginnende dementie

Eindrapport business case Twenterand

Ontmoetingscentrum voor mensen met beginnende dementie en hun mantelzorger

Pilot Twenterand

Eindrapport business case

versie 1.0

29 november 2019

Opgesteld door Bas Plaisier, Stuur! Bedrijfsvoering, in opdracht van Stichting Evenmens, informele zorg voor elkaar.

Deze business case is mogelijk gemaakt met een subsidie van

'De verwachting dat een 'vol' OC light binnen de Wmo budgetneutraal kan draaien is reëel.'

(pagina 10)

Inhoud

Aanleiding.....	3
Deel 1 - Pilot Twenterand.....	3
1. Behoeftetepeiling	4
2. Overleggroepen.....	4
Lokaal overleg.....	4
Centraal overleg Evenmens.....	4
Regionaal overleg	4
3. Tussentijdse evaluatie	4
4. Programma	4
5. Effectmeting	5
6. Aandachtpunten.....	6
Registratie vrijwilligers	6
Deelname- en uitsluitingscriteria	6
Deel 2: Besturing en business case	6
7. Besturingsplan en pilotplan.....	6
8. Projectcoördinatie - evaluatie en besturing.....	7
9. Financiën	7
10. Business case	7
Sociaal resultaat	7
Operationeel resultaat	8
Financieel resultaat	8
Kosten.....	8
Opbrengsten.....	9
Wmo versus Wlz.....	10
11. Conclusie en aanbevelingen	10
Conclusie	10
Aanbevelingen.....	10
Bijlagen	11
Websites	11
Stappenplan.....	11

Stichting Evenmens

Stichting Evenmens, informele zorg voor elkaar (hierna: Evenmens) wil bijdragen aan een samenleving waarin sprake is van zorg voor elkaar en waar mantelzorgers en zorgvragers zich gesteund weten door de inzet van zorgvrijwilligers en consultants.

Het werkgebied van Evenmens omvat de Overijsselse gemeenten Hellendoorn, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Rijssen-Holten, Twenterand en Wierden. De bij Evenmens geregistreerde cliëntengroepen in het werkgebied omvatten 1624 zorgvragers en 8859 mantelzorgers, waarvan 568 jonge mantelzorgers. Er zijn 788 zorgvrijwilligers actief (bron: jaarverslag 2018).

Website: www.evenmens.nl

Aanleiding

Vanuit het streven naar een dementievriendelijke samenleving ondersteunt Evenmens mantelzorgers bij het langer zelfstandig blijven wonen in hun eigen buurt, met voorzieningen dicht bij huis. De behoefte aan een plaats voor informatie en ontmoeting voor mensen met beginnende dementie en hun mantelzorgers kwam onder meer aan het licht tijdens de bijeenkomsten in het kader van de Kracht van Herinneringen. Daarnaast hebben de consultants van Evenmens tijdens hun werkzaamheden deze behoefte waargenomen. Naar aanleiding hiervan heeft een afvaardiging van Evenmens een bezoek gebracht aan enkele reeds bestaande concepten, zoals het *Ontmoetingscentrum (OC) volgens Amsterdams model* en een *Odensehuis*. Het *OC volgens Amsterdams model* leek minder geschikt voor de plattelandsgemeenten waar het werkgebied van Evenmens uit bestaat en het *Odensehuis* sluit qua opzet en organisatie niet goed aan bij de ideeën die bij Evenmens leven.

Op 18 januari 2018 heeft Evenmens een dementiesymposium georganiseerd, waar Rose-Marie Dröes, de drijvende kracht achter het *OC volgens Amsterdams model*, een presentatie heeft gehouden. Na de presentaties zijn de deelnemers aan het symposium in groepen met elkaar in gesprek gegaan over de mogelijke uitvoering van het OC voor onze regio. Op basis van deze bevindingen is een blauwdruk ontwikkeld voor de plattelandsvaariant die de basis vormt voor subsidieaanvragen bij fondsen, gemeenten en bij de Provincie Overijssel en voor de verdere uitrol van het OC.

Deel 1 - Pilot Twenterand

Het ontwerp van het OC is in het voorjaar van 2018, op basis van de blauwdruk, in een projectplan beschreven ten behoeve van subsidieaanvragen. Met het OC beoogt Evenmens mensen met beginnende dementie en hun mantelzorgers dicht bij huis een plek te bieden waar zij elkaar kunnen ontmoeten en gezamenlijk ontspannende activiteiten kunnen ondernemen.

In juli 2018 heeft de gemeente Twenterand de intentie uitgesproken om over te gaan tot de inrichting van een Ontmoetingscentrum (OC) in de kern Den Ham. De gemeente Twenterand stelt de hiervoor benodigde financiële middelen beschikbaar. In augustus is de beschikking vastgesteld over een subsidieverstrekking van € 45.339 voor de eerste twee jaren.

Twenterand kan als pilot en business case dienen; door de ervaringen en bevindingen van de opzet van het OC in Twenterand vast te leggen kan later in andere gemeenten sneller en meer doelgericht worden uitgerold.

De Provincie Overijssel heeft aan Evenmens in november 2018 een verkenningssubsidie uit het programma *Zelfstandig leven en gezond bewegen* toegekend. Met deze verkenningssubsidie ontstaat ruimte voor extra besturing en onderzoek in de beginfase en de uitvoering van een business case.

De pilot is in november 2018 gestart met de werving en scholing van zorgvrijwilligers. In Twenterand werkt Evenmens samen met de lokale welzijnsorganisatie Stichting ZorgSaam. De pilot in Twenterand duurt maximaal een jaar, waarna, of zoveel eerder als financieel of praktisch mogelijk is, evaluatie plaatsvindt. Deze evaluatie vormt input voor verdere besluiten over de voortzetting van het OC en de uitrol in andere gemeenten, indien de middelen vanuit fondsen of gemeenten beschikbaar komen.

Op 14 februari 2019 heeft het OC Juliana, gevestigd in het pand van muziekvereniging Juliana in Den Ham, voor het eerst de deuren geopend tijdens een feestelijke opening door de wethouder. Het OC is elke donderdagochtend van 10:00 tot 12:00 uur geopend. Na een aanlooperperiode, waarin de begeleiding door beide partners gezamenlijk is verzorgd, wordt de begeleiding van de bijeenkomsten wekelijks afgewisseld door een begeleider van Evenmens en van ZorgSaam.

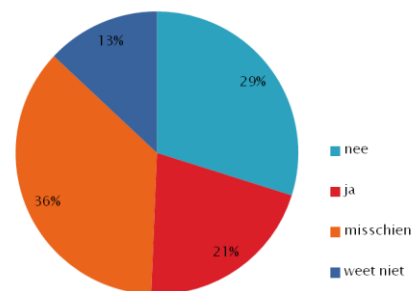
Parallel aan het OC in Twenterand zijn, met een fondssubsidie die in februari 2019 is toegekend, in het voorjaar OC's in Nijverdal en Wijhe opgezet. Daarnaast zijn er inmiddels OC's in de opstartfase in Rijssen, Wierden en Raalte.

1. Behoeftetepeiling

In mei 2019 is een behoeftetepeiling uitgevoerd onder 79 senioren die mogelijk tot de doelgroep behoren. De centrale vraag luidde:

Zou u, indien de mogelijkheid hiertoe wordt aangeboden, gebruik willen maken van een gelegenheid waar u mensen met soortgelijke geheugenproblematiek kunt ontmoeten?

Van de respondenten reageerde 57% positief, 13% geeft aan het nog niet te weten.

2. Overleggroepen

Lokaal overleg

In Twenterand is een lokale overleggroep ingericht met de verantwoordelijke beroepskracht van Evenmens en van ZorgSaam, en de lokale vrijwilligers - het lokaal overleg OC. Het lokaal overleg komt maandelijks bijeen, wekelijks is er naar behoefte gelegenheid voor afstemming door een van de beroepskrachten met de vrijwilligers.

Centraal overleg Evenmens

Er is een Evenmens projectgroep ingericht met de beroepskrachten van Evenmens die de bijeenkomsten in de diverse OC's begeleiden, de directeur en de projectcoördinator (tevens opsteller van de business case) - het centraal overleg OC. Het centraal overleg komt maandelijks bijeen.

Regionaal overleg

Later in het proces is er een regionaal overleg ingericht, waarin de lokale welzijnspartners in het werkgebied van Evenmens die actief zijn in een OC zitting hebben. Hierin worden de voortgang en uitvoeringsvarianten per gemeente besproken en is er gelegenheid om tips & tricks uit te wisselen. Het regionaal overleg komt eenmaal per half jaar bijeen.

3. Tussentijdse evaluatie

Op 4 juli 2019 is door Evenmens en ZorgSaam een tussentijdse evaluatie uitgevoerd. Hierbij is met name ingegaan op het bereik van het OC, de samenwerking en het programma. Afgesproken is dat het OC onder de aandacht wordt gebracht van de inwoners van de andere kernen in Twenterand, zodat het OC bijdraagt aan het verbreden van de basis voor de dementievriendelijke samenleving. Eén van de conclusies is dat in de startfase van het OC de beroepskrachten van beide organisaties wekelijks aanwezig zijn, hetgeen extra kosten met zich meebrengt. Na maximaal een kwartaal met dubbele bezetting draaien kan de begeleiding wekelijks wisselen.

4. Programma

Er is geen vast (half)jaarprogramma van allerlei activiteiten; hier lijkt geen behoefte aan bij de deelnemers. De ene week wordt geluisterd naar (oude) muziek, de andere week is er vrije inloop met ruimte voor gesprek en de gelegenheid om ter plekke samen een eventuele activiteit te bedenken. De Gouwe ouwe muziekoctenden¹, waarvoor zich een vaste muziekvrijwilliger beschikbaar heeft gesteld, worden gemiddeld iets beter bezocht, ook door mensen die niet tot de primaire doelgroep

¹ Dansen en muziek voor senioren en mensen met beginnende dementie.

dementie behoren (eenzaamheid, NAH) en partners van deelnemers, die behoefte hebben aan ontspanning. De muziek vormt aanleiding tot het ophalen en delen van herinneringen met elkaar.

De vrije inloopochtenden verlopen rustiger, doorgaans met wat minder deelnemers, de gesprekken zijn intensiever en vaak emotioneel, mantelzorgers delen hun ervaringen en steunen elkaar indien nodig. Naast persoonlijke gesprekken worden herinneringen opgehaald over oud Den Ham, bewoners en bedrijven van destijds.

Er is geen specifieke vraag naar gastsprekers, de deelnemers halen hun informatie uit de contacten met de casemanagers of in het ZorgInformatiePunt. Wel geven de deelnemers aan af en toe een gezamenlijk uitje op prijs te stellen. Het geplande budget voor gastsprekers kan hiervoor worden aangewend, evenals voor de aanschaf van middelen voor Gouwe ouwe activiteiten.

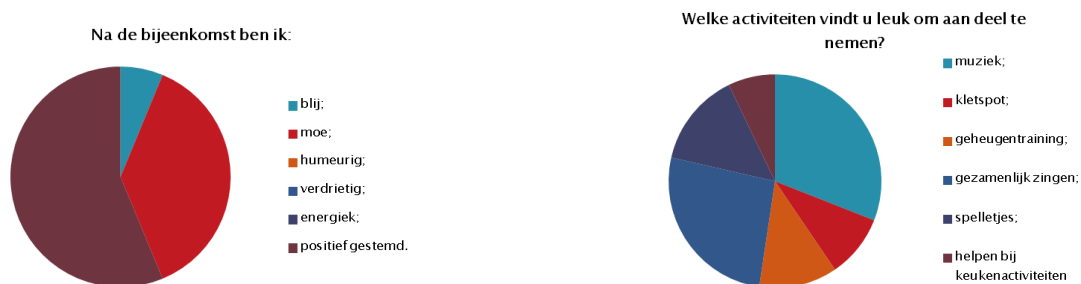
De huidige groep leent zich niet voor inzet van een fysio- of ergotherapeut. De vrijwilligers worden ingezet op het ondernemen van (bewegings)activiteiten met de deelnemers, zoals wandelen.

Indien deelnemers aangeven behoefte te hebben aan activiteiten die reeds elders regulier worden aangeboden, zoals bijvoorbeeld koersbal, wordt 'verwezen' naar de betreffende vereniging. Het is wenselijk dat deelnemers aan de reguliere activiteiten in het dorp of in de omgeving kunnen blijven deelnemen, eventueel met begeleiding van een gespecialiseerde zorgvrijwilliger. Dit draagt bij aan het dementievriendelijk maken van verenigingen in de omgeving en van de samenleving als geheel.

5. Effectmeting

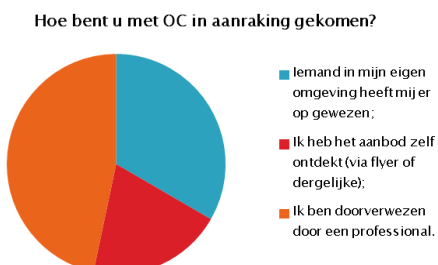
In oktober en november is door een stagiair onder 15 regelmatig deelnemende personen van de OC's in Den Ham en Nijverdal op basis van een vragenlijst een effectmeting uitgevoerd. Hierin zijn de volgende onderwerpen besproken:

- De vindplaats van / contact met het Ontmoetingscentrum.
- Groepsamenstelling, begeleiders en aanbod / maaltijd.
- Effect van de deelname op de persoon en de omgeving.
- De frequentie van het aanbod en de activiteiten.
- De locatie en de voorzieningen.

Het merendeel is na afloop positief gestemd.

Muziek en zingen zijn favoriete activiteiten.

De meeste deelnemers zijn doorverwezen door een beroepskracht.

Verdere conclusies uit de effectmeting zijn:

- De aanwezigheid van mensen met wat verder gevorderde dementie is geen bezwaar.
- De mogelijkheid van het gebruik van een maaltijd na de bijeenkomst wordt gewaardeerd (Nijverdal) en verwelkomd (lunchmogelijkheid uitrollen in Den Ham).

- De frequentie is goed, een enkeling geeft de voorkeur aan twee keer per week deelnemen.
- Suggesties voor nieuwe activiteiten: sjoelen, kaarten, shantikoor.
- De locatie, de bereikbaarheid en de voorzieningen worden prima gevonden; de sfeer wordt unaniem als knus of huiselijk ervaren.

6. Aandachtpunten

Registratie van vrijwilligers

Indien met een welzijnspartner wordt samengewerkt die eigen vrijwilligers werft en inzet in het OC is het aan te raden om afspraken te maken over de registratie van de vrijwilligers. Als de begeleiding op het OC wekelijks wisselt tussen de partners krijgen de vrijwilligers met beide beroepskrachten te maken. Het is in dat geval aan te bevelen om de vrijwilligers bij beide partners te registreren.

Deelname- en uitsluitingscriteria

De doelgroep, mensen met beginnende dementie, is kwetsbaar en de ziekte heeft een progressief karakter. Het is een taak van de beroepskracht om in te schatten of nieuwe deelnemers binnen de groep passen en bestaande deelnemers nog mee kunnen doen zonder anderen tot overlast te zijn. Met de welzijnspartner is een dialoog gevoerd over de wenselijkheid en realiteit van vooraf vastgestelde deelname- en uitsluitingscriteria. In de praktijk blijkt het niet goed mogelijk om dergelijke criteria vooraf vast te stellen. De inschatting of deelname van een persoon met dementie nog gewenst en verantwoord is, is maatwerk en moet per situatie en per persoon door de beroepskracht worden beoordeeld en met de beroepskracht van de OC-partner geëvalueerd tijdens het lokaal overleg. Vervolgens bespreekt de beroepskracht de beëindiging van de deelname met de mantelzorger en/of de familie van de zorgvrager.

Positionering ten opzichte van SamenZijn

In Den Ham wordt door ZorgSaam de ontmoetingsfaciliteit SamenZijn niet aangeboden. Bovendien richt het OC zich primair op mensen met (beginnende) dementie en hun mantelzorgers. Wel begint het bezoek uit andere kernen van Twenterand op gang te komen, nadat de consultants van Evenmens en ZorgSaam het OC bij hun cliënten onder de aandacht hebben gebracht. De komst van de deelnemers 'van buiten', die doorgaans sterk op de eigen kern zijn gericht, vraagt meer aandacht bij de begeleiding van de groep (mogelijk extra vrijwilliger of beroepskracht).

Deel 2: Besturing en business case

7. Besturingsplan en pilotplan

Voor de inrichting van het OC moet een aantal praktische en besturingszaken worden geregeld. Deze zijn beschreven in een besturingsplan, waarvan hieronder een samenvatting is gepresenteerd. Het besturingsplan is gepubliceerd op de website van Samen voor Elkaar Overijssel.

De onderwerpen die in ieder geval geregeld of ingericht moeten worden zijn:

- Communicatie (bereik > 1)²
- Organisatie (bereik > 1)
- Sociale kaart Twenterand (bereik = 1)
- Behoeftetepeiling (nulmeting) (bereik > 1, bij te verwachten aanzienlijke lokale verschillen vaker)
- Positionering t.o.v. vergelijkbare voorzieningen (bereik = 1)
- Een besluit over deelnamecriteria (toelating en beëindiging) en aanmeldprocedure (bereik > 1)
- Activiteitenaanbod (bereik > 1 voor basisaanbod, lokaal maatwerk mogelijk)
 - Voor de persoon met dementie
 - Voor de mantelzorger
 - Voor de persoon met dementie en de mantelzorger

² De aanduiding achter het onderwerp geeft aan of de output hiervan alleen voor deze locatie geldt (bereik = 1) of dat de output ook te gebruiken is voor de uitrol naar andere locaties (bereik > 1).

- Werving, scholing en begeleiding van zorgvrijwilligers (werving:bereik = 1, ontwikkeling scholing: bereik > 1)
- Locatie en faciliteiten (eisen: bereik > 1, locatie zoeken: bereik = 1)
- Samenwerking in de zorgketen preventie - cure - care (bereik = 1)

In een onderliggend pilotplan worden deze onderwerpen in de tijd gezet en aan een uitvoerder toegewezen.

8. Projectcoördinatie - evaluatie en besturing

De voortgang en stand van zaken monitoren door evaluatiemomenten in te plannen. De evaluatie vindt in de opstartfase tweewekelijks plaats in het centraal overleg en tussentijds indien daar aanleiding toe is, ook in het lokaal overleg tussen de projectpartners. Afspraken vastleggen en actiepunten adresseren en oplossen en waar nodig de voortgang bijsturen of het pilotplan actualiseren. Indien er meer dan één OC actief is per OC de gang van zaken monitoren en vaststellen of de ervaringen onderling kunnen worden uitgewisseld.

9. Financiën

Stel vast welke projectpartner de rol van penvoerder naar de subsidiegever op zich neemt. De penvoerder richt de financiële besturing voor de pilot in. Tevens stelt en legt de penvoerder vast aan welke uitgaven het projectbudget besteed kan worden. In een overeenkomst met de projectpartner legt de penvoerder vast hoeveel uren en budget de projectpartner gedurende de pilot aan het project kan besteden en op welke wijze en op welke momenten hierover verantwoording wordt afgelegd.

De penvoerder bewaakt de voortgang van de uitgaven versus de projectbegroting. Ten behoeve van de financiële besturing worden grootboekposten ingericht, in het geval van meerdere OC's per OC. Hetzelfde geldt voor de tijdverantwoording door de beroepskrachten en voor eventueel gedelegeerd budgetbeheer en de verantwoording hiervan. Tenminste maandelijks de voortgang volgen.

10. Business case

De (tussentijdse) pilotresultaten van het OC in Twenterand worden hier gepresenteerd in de vorm van een business case. Waar in het geval van peilingen significantie een grotere respons vereist (tenminste 15) zijn ook resultaten van het OC in Nijverdal in de meting betrokken.

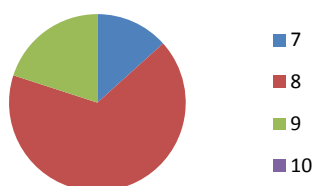
Sociaal resultaat

Het meten van de invloed van de deelname aan het Ontmoetingscentrum op de beleving en het welbevinden van de deelnemers en mantelzorgers en hun tevredenheid over het aanbod.

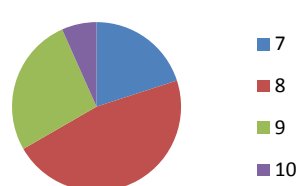
Onderzoeken of er sprake is van een uitstel- of substitutie-effect ten opzichte van dagbesteding (geïndiceerd) of andere voorzieningen, en hoe lang.

In de effectmeting is significant naar voren gekomen dat deelname aan het OC een positief effect heeft op de deelnemer en zijn directe omgeving. Zorgvragers en hun mantelzorgers beschouwen deelname aan het OC als een gezamenlijk uitje. De tevredenheid over de begeleiding, de vrijwilligers en het totaalaanbod komt tot uiting in de rapportcijfers.

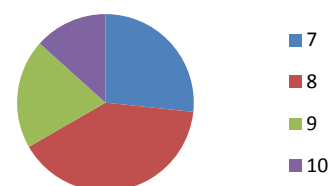
Rapportcijfer begeleiders

Rapportcijfer vrijwilligers

Rapportcijfer bijeenkomsten

Of er sprake is van een uitstel- of substitutie-effect ten opzichte van dagbesteding is op een relatief kleine groep in de relatief korte periode van de pilot niet goed vast te stellen. Wel is uit landelijke metingen gebleken dat door deelname aan een OC de gang naar een formele voorziening als dagbesteding met gemiddeld acht maanden wordt uitgesteld; dit gegeven is voor de business case als

uitgangspunt gehanteerd. Daarnaast biedt het OC voor deelnemers die al wel regulier naar een dagbesteding gaan voor sommigen een alternatief: door deelname aan het OC en de inzet 's middags van een vrijwilliger in de thuissituatie wordt een dag formele opvang bespaard en verloopt de dag rustiger.

Onderzoek³ naar verpleeghuisopname wijst uit dat na zeven maanden deelname aan een OC gemiddeld 4% van de deelnemers in een verpleeghuis wordt opgenomen; van de deelnemers aan dagbesteding is dit na zeven maanden 30%. Er is derhalve wel sprake van een uitsteleffect.

Operationeel resultaat

Het wekelijks evalueren van het verloop van de bijeenkomsten, waaronder:

- *De bevindingen omtrent het aantal deelnemers, de (vaste) groepsomvang en het verloop en waar naar toe uitstroom plaatsvindt.*
- *De deelname en het aantal vrijwilligers monitoren en registreren.*
- *De bevindingen omtrent de locatie en de voorzieningen en het optimale aantal vestigingen binnen een gemeente (kernniveau).*
- *De bevindingen omtrent het aanbod en de frequentie.*
- *Ketensamenwerking en positionering t.o.v. andere aanbieders.*

Het aantal deelnemers, zowel mensen met dementie als mantelzorgers, wordt wekelijks op lijsten bijgehouden. Hiermee is ook zicht op de (vaste) groepsomvang en het verloop binnen de groep. Tevens is bij de beroepskracht bekend of er sprake is van tijdelijke uitval door een ziekenhuisopname of definitieve uitval door overlijden, opname in een verpleeghuis of een besluit om niet langer deel te nemen aan de bijeenkomsten.

De onderwerpen locatie, voorzieningen, aanbod en frequentie zijn onderdeel van de effectmeting.

Incidenteel komen ketenpartners een kijkje nemen in OC Juliana. Tot nu toe hebben een sociaal werker van ZorgSaam, een medewerker van het Zorginformatiepunt (ZIP), wethouders en beleidsmedewerkers, een casemanager dementie, een dominee, een collega van de dagbesteding, collega mantelzorgconsulenten en een Evenmens vrijwilliger uit Den Ham de bijeenkomsten bezocht.

De samenwerking met MEE IJsseloevers en Avedan (AMW) is beperkt gebleven tot de initiatiefgroep.

In Nijverdal is sprake van het bereiken van een operationeel deelnemersplafond. De groep groeit in de richting van 18 deelnemers en de beroepskracht acht dit voor de groep en de locatie te omvangrijk. Onderzocht wordt of binnen de gemeente Hellendoorn in de kern Hellendoorn een tweede vestiging kan worden gestart. In het OC in Nijverdal zijn nog weinig deelnemers uit Hellendoorn; de opening van een OC dicht bij huis komt de dementievriendelijkheid van de Hellendoornse samenleving ten goede.

Financieel resultaat

Het evalueren van de gerealiseerde besparing ten opzichte van het in het projectplan geraamde besparingspotentieel, binnen de gemeente en in relatie tot zorgverzekeraars/zorgkantoor.

Voor een financieel representatieve business case is het OC Juliana, ook indien het OC in Nijverdal erbij wordt betrokken, te kleinschalig om harde conclusies op te baseren. Wel kan op basis van de in beide OC's opgedane ervaringen een globale financiële analyse worden uitgevoerd en een verwachting worden uitgesproken.

Kosten

Voor het bepalen van de gemiddelde kosten voor een dagdeel OC per jaar wordt het *OC light* geïntroduceerd. In dit OC is alleen sprake van reguliere kosten voor huur, voor uren van een beroepskracht en voor een vrijwilligersvergoeding (begeleiding en muziekvrijwilliger). Tevens zijn er eenmalige opstartkosten voor PR, werving deelnemers en vrijwilligers, aankleding van de locatie, materialen en apparatuur en afstemming met de partner over de organisatie. Deelnemers betalen zelf voor consumpties (vrijwillige eigen bijdrage) en deelname aan activiteiten of uitjes.

³ Rose-Marie Dröes, VUmc, presentatie Dementiesymposium, Nijverdal, 18 januari 2018

Uitgangspunten voor de kosten van een *OC light*

Wekelijks 2 uur regulier voor voorbereiding en overleg	104 uren
Gehele jaar wekelijks twee uren geopend (begeleiding)	104 uren
Integraal uurtarief beroepskracht	€ 65
Huur per dagdeel	€ 50 (€ 60 inclusief koffie / thee)
Vrijwilligersvergoeding per jaar	€ 750

De te verwachten reguliere jaarkosten voor een dagdeel *OC light* bedragen

Integrale uurkosten	€	13.520
Huur	€	2.600
Vrijwilligers	€	<u>750</u>
	€	16.870

Eenmalige opstartkosten

Een kwartaal, 4 uren per week: 52 uren à € 65 = € 3.380.

Aankleding van de ruimte, diverse materialen en (muziek)apparatuur: € 500.

De kosten voor een *OC light* kunnen, afhankelijk van de vraag, worden uitgebreid door allerlei voorzieningen, gastsprekers, activiteiten of een maaltijd aan het aanbod toe te voegen (*OC plus*). Afhankelijk van de eigen bijdrage van de deelnemers zullen de kosten navenant toenemen. Het heeft voor de business case echter geen toegevoegde waarde om hierover aannames te doen.

Opbrengsten

Deelname aan een OC door mensen met dementie kan leiden tot opbrengsten door uitstel van indicatiestelling voor formele zorg of door substitutie van reeds geïndiceerde formele zorg in de vorm van dagbesteding (Wmo). Uitgangspunt is dat na deelname aan het OC geen dagdeel deelname aan dagbesteding meer volgt. Daarnaast is er, zoals eerder in deze business case benoemd, een remmend effect op de gang naar verpleeghuiszorg (Wlz); in deze business case blijft dit effect in kwantitatieve zin buiten beschouwing.

Bij de analyse van de potentiële opbrengsten wordt geen onderscheid gemaakt tussen de varianten *OC light* of *OC plus*.

Uitgangspunten voor opbrengsten van deelname aan een OC, een dagdeel per week.

Uitstel van dagbesteding (geen indicatie, ondersteuningsbehoefte 1).

Gemiddelde kosten per dagdeel	€ 40; per dag € 80
Gemiddelde kosten vervoer enkele reis	€ 20; per dag € 40
Gemiddelde duur van uitstel deelname dagbesteding	8 maanden (35 weken)

De te verwachten eenmalige opbrengsten voor uitstel van dagbesteding met 8 maanden bedragen per deelnemer waarvoor dit van toepassing is:

Opbrengsten dagbesteding	€	2.800
Opbrengsten vervoer	€	<u>1.400</u>
		4.200

Substitutie van dagbesteding (met indicatie, ondersteuningsbehoefte 1)

Gemiddelde kosten per dagdeel (Wmo)	€ 40; per dag € 80
Gemiddelde kosten vervoer enkele reis	€ 20; per dag € 40
Bereik per deelnamedag (+ dagdeel inzet vrijwilliger)	2 dagdelen, gedurende 52 weken

De te verwachten jaaropbrengsten voor substitutie van dagbesteding bedragen per deelnemer waarvoor dit van toepassing is:

Opbrengsten dagbesteding	€	4.160
Opbrengsten vervoer	€	<u>2.080</u>
		6.240

Momenteel bezoeken wekelijks tien tot twaalf deelnemers met beginnende dementie en hun mantelzorgers het OC in Den Ham. Met betrekking tot de eenmalige opbrengsten uit uitstel van dagbesteding ligt het break even point een fractie boven vier personen waarvoor dit van toepassing is. Uitgaande van een op termijn te bereiken continuüm waarbij de groep telkens aanvult tot het verantwoord geachte maximum aantal deelnemers - een aanname die zeker reëel genoemd mag worden - ontstaat telkens opnieuw een situatie waarop dit besparingspotentieel van toepassing is. Op dit moment zijn er in het OC in Den Ham geen deelnemers die reeds gebruik maken van dagbesteding. Indien dit op termijn wel het geval zou zijn ligt het break even point voor deze vorm van substitutie bij drie deelnemers. Deze opbrengsten blijven in stand zolang deze mensen met (beginnende) dementie deelnemen aan het OC.

Wmo versus Wlz

De reguliere financiering van het OC is een punt van aandacht. Het OC valt, voor zover het zich niet in een projectfase bevindt en door een fonds of provincie wordt gefinancierd, als voorziening vanuit de informele zorg (het voorliggend veld) binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), die door de gemeente wordt gefinancierd. Het OC wordt niet gepositioneerd als alternatief voor de formele voorziening die de dagbesteding is, maar de deelname heeft wel invloed op de mate van aanspraak op de dagbesteding. Voor de gemeente ligt daar een potentiële besparingsmogelijkheid als die invloed toeneemt, voor zover de dagbesteding eveneens vanuit de Wmo wordt gefinancierd.

Dat wordt anders als het effect van deelname aan het OC zich gaat afspelen op de grens tussen de Wmo en de geïndiceerde Wet langdurige zorg (Wlz). Indien zich hier uitstel of substitutie voordoet is dit in het nadeel van de gemeente. Deze financiert de deelname aan het OC (via subsidie voor het OC) en bevoordeelt daarmee het zorgkantoor, dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van de Wlz. Het zorgkantoor profiteert, onbedoeld of onbewust, van het feit dat aanspraak op Wlz gelden wordt uitgesteld. Dit fenomeen is op landelijk niveau, onder meer door het SCP, reeds vastgesteld.

Het is waarschijnlijker dat het uitstel- en substitutie-effect zich binnen het gemeentelijke Wmo-domein afspeelt dan op de grens met de Wlz. Onder de streep is de kans reëel dat gemeenten baat hebben bij een 'vol' *OC light*, waarvan de bovengrens voor verantwoorde deelname bereikt is.

11. Conclusie en aanbevelingen

Conclusie

Het is evident dat het OC in een behoefte voorziet en een stevige bijdrage levert aan een dementievriendelijke samenleving. Uit de effectmeting onder de deelnemers is gebleken dat de deelnemers het als een verrijking van hun daginvulling ervaren, zij voelen zich gehoord en gezien, zij ervaren steun en hebben contact met lotgenoten. Door bijvoorbeeld activiteiten als zang en dans beleven deelnemers met dementie met regelmaat een geluuksmoment.

Ten opzichte van de positieve sociale en operationele resultaten lijken de financiële resultaten minder belangrijk. Toch liggen hier kansen; de gemiddelde kosten voor een *OC light* zijn relatief eenvoudig vast te stellen en naar behoefte te plussen naar een gewenst voorzieningenniveau. Het uitstel- en substitutie-effect van het OC mag niet onvermeld blijven; bij een relatief laag volume van beide effecten is het al mogelijk om in de buurt te komen van de berekende kosten van een *OC light*, zodat het aannemelijk is dat een OC tegen relatief lage kosten kan draaien of zelfs een financieel positief resultaat oplevert. Rekening houdend met het feit dat de situatie, afhankelijk van de samenstelling van de groep deelnemers, per OC aanzienlijk kan verschillen luidt de algemene conclusie:

De verwachting dat een 'vol' *OC light* binnen de Wmo budgetneutraal kan draaien is reëel.

Aanbevelingen

Gezien de aard van de ziekte is het noodzakelijk dat er altijd minimaal één beroepskracht met kennis van dementie op de groep aanwezig is. Deze kan zich laten ondersteunen door vrijwilligers, die bij voorkeur zijn gespecialiseerd in dementie.

Voor de vergoeding voor consumpties werkt een vrijwillige eigen bijdrage in plaats van een vaste vergoeding per consumptie drempelverlagend en blijkt mede daardoor kostendekkend te zijn.

Het is van belang om als beroepskracht oog te hebben voor de omvang van de groep. Zowel door de fysieke ruimte als door de groepsdynamiek kan zich een bovengrens aftekenen aan wat qua omvang en deelnemers nog verantwoord is. Het is in het belang van de deelnemers om in die situatie een toevoerstop in te stellen totdat er ruimte is voor nieuwe instroom. Ook kan worden overwogen om binnen de gemeente, bijvoorbeeld in een andere kern, een tweede OC te starten indien hiervoor de middelen beschikbaar gesteld kunnen worden.

Houd rekening met extra uren in de opstartfase als gevolg van dubbele bezetting. Het uitwerken van de werkwijze rond samenwerking en taakverdeling tussen de partners vraagt de nodige tijd. Het sociaal, operationeel en financieel potentieel van het OC-concept kan worden vergroot door het aanbod uit te breiden naar andere doelgroepen, zoals GGZ/autisme en eenzaamheid. Voor deze laatste doelgroep is de permanente aanwezigheid van een beroepskracht minder van belang. Een gespecialiseerde zorgvrijwilliger kan deze taak op zich nemen, waardoor de operationele kosten aanzienlijk kunnen worden verlaagd.

Bijlagen

Websites

<http://evenmens.nl/ontmoetingscentrum-voor-mensen-met-geheugenproblematiek/>
<https://www.zorgsaamtwenterand.nl/activiteit/ontmoetingscentrum-juliana/>

Stappenplan

Het verloop van de pilot en de tussentijdse bevindingen en keuzes zijn vastgelegd in een procesoverzicht behoeve van verdere uitrol.

